

نیا و میا بور

۱۷

فرہنگ مردم راور

علی کریم سی اوری

نیاز میابور

۱۷

فرهنگ مردم راور

دفتریکیم

علی کرباسی راور

پیشکش به مادر بزرگوارم
که جان و روان و تن مرا
با هم شهریان راوریم و با همه ایرانیان
پیوند داده است

فرهنگ مردم راورد . دفتر یکم

علی گرباسی راوری

چاپ نخست : ۱۳۶۵

شمار : ۱۰۰۰ دفتر

صفحه‌آرایی : چلیپا

لیتوگرافی و چاپ : فروهر

از انتشارات بنیاد نیشابور : خیابان انقلاب روبروی دانشگاه تهران شماره ۱۴۱۰

اشکوب سوم . تلفن : ۶۴۱۴۱۷

بنام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه بر نگذرد

سخن آغاز

پس از انتشار واژه‌نامهٔ سیستانی، و "آئینه آئین‌ها و افسانه‌های لرستان" در زمانی بس کوتاه نغمهٔ دیگری از "راور" سرزمینی از کرمان بگوش جان ایرانیان می‌رسد که در میانه خراسان و کرمان، با شکوه و بردباری تمام در حاشیهٔ کویر ایران ایستاده است و گام تشنهٔ خستگان صحرای درد و هجران را با سرشگ شبنم سپیده دمان سیراب می‌کند. و رهروان تازه نفس پژوهش فرهنگ ایران را یاری می‌دهد. تا با اندر شدن به گوشه‌های دیگر از خیزاب‌های همیشگی این دریا، به چشم‌انداز دیگری از سخت کوشی و لطافت، و جان سختی و ظرافت... که ویژهٔ گلها و گیاهان کویران ایران و زندگی ایرانیان است بنگرند. و راز پیوستگی و ایستادگی فرهنگ و زندگی این مرز بی‌مرز را از این دیدگاه نیز دریابند. این دفتر نیز بر دست یک جوان پژوهنده و پاکنهاد راوری در آغاز سالهای جوانی نوشته شده است که در همه جای و همه زمان، یکایک واژه‌ها و داستانها و زیانزدها را بر جان و روان خویش گذارنده است و با پیوند سخت و مردانه‌ای که با نیاکان سخت کوش و خردمند خود دارد، در هر واژه نشانهای از پایداری و همیاری و لطف و زیبایی زندگی چند هزار ساله شهر و روستای خویش می‌بیند و با هر رمزی، رازی از نهانخانهٔ جان مادران و پدران گذشته می‌شناسد، و چون بیگانگان از راز و رمزهای سرزمینش را از داستانها و آئین‌های نهفتهٔ راوریان نمی‌گذرد... چیزی که جان ایرانی تشنهٔ آن است و بیگانگان را از آن آگاهی نیست.

فریدون جنیدی

بنیاد نیشابور

مهرماه ۱۳۶۵

فهرست

فهرست

۵	۱- سخن آغاز . فریدون جنیدی
۷	۲- مقدمه مولف
۸	۳- نشانه‌های آوایی
۹	۴- واژه‌ها
۹۹	۵- اصطلاحات قالی بافی
۱۰۴	۶- رنگ‌های قالی
۱۰۵	۷- ابزارهای قالی بافی
۱۰۶	۸- اصطلاحات دامداری
۱۰۹	۹- دعا‌های خیر
۱۱۰	۱۰- نفرین‌ها
۱۱۲	۱۱- نمونه‌ای از گویش محاوره‌ای
۱۱۴	۱۲- مثل‌ها
۱۳۴	۱۳- چیستان
۱۳۵	۱۴- آداب و رسوم
۱۴۲	۱۵- باورداشته‌ها
۱۵۱	۱۶- داروهای محلی
۱۶۱	۱۷- گزیده دوبیتی‌های محلی
۱۶۶	۱۸- آثار تاریخی و باستانی
۱۶۷	۱۹- روستاهای اطراف

مقدمه

بنام خدا

با حمد و ثنای ایزد بزرگو و سلام و صلوات بر اشرف پیامبران بهترین خلایق و نجات - بخش انسانها ، محمد مصطفی (ص) خاندان آن بزرگووار و رهروان راه آن بزرگواران . شهرستان راور در ۱۴۰ کیلومتری شمال کرمان و از توابع این استان می باشد . با توجه به موقعیت جغرافیایی و سوابق تاریخی چند هزار ساله این شهر به اهمیتش پی می بریم . پیداست چنین شهری با آن سوابق و تمدن عظیم دارای فرهنگی بزرگ می باشد . بدیهی است روز به روز فرهنگی نو بر اساس فرهنگ گذشته استوار می شود ، حال لازم است که فرهنگ مخصوص هر عصر که پایه و اساس فرهنگ ادوار بعدی است ضبط شده به عنوان طرفه‌یی ارزنده در اختیار نسلهای آینده قرار گیرد .

در اینجا لازم می دانم از تمامی سروران و بزرگواران‌ی که بنده را در این امر یاری فرمودند - بویژه استاد بزرگووارم آقای دکتر اسماعیل حاکمی - تشکر و سپاسگزاری نموده ، توفیق روزافزون ایشان را از خدای بزرگ مسئلت دارم .

امید است مجموعه حاضر مورد توجه فرهنگ دوستان و علاقه‌مندان قرار گیرد . انتظار دارد با راهنمایی‌ها و پیشنهادات خود جهت کامل و پربارتر کردن این مجموعه در چاپهای بعدی نگارنده را یاری فرمایید .

سخنی و سپاسی

هر چند که به سبب کمبود و گرانی کاغذ ، کار چاپ این دفتر چندگاهی بس افتاد ، ولی سرانجام درنگ بیشتر را شایسته ندانستم و به راهنمایی استاد بزرگووار جناب آقای دکتر محمد ابراهیم باستانی پاریزی به بنیاد نیشابور - بنیادی که بنیانش برپاکی و پاک نهادی استوار است - رفتم . در آنجا با چهره‌ای دل‌آشنا ، مردی که برخورد خوشش نوید بخش و سخنش نیروبخش و پیامش پایمردی بود ، آشنا شدم که همین آشنایی مرا به شتاب در پیگیری کار واداشت . این بزرگمرد فرهنگدوست همان فرزند راستین ایران دکتر فریدون جنیدی است که به یاری و مردانگی او این برگ سبز به فرهنگ دوستان میهنم پیشکش می شود .

اردی‌بهشت ماه ۱۳۶۴ علی کرباسی راور